

Sygn. akt III A Ua 852/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Maria Pietkun spr.

Sędziowie: SSO del. Izabela Głowacka-Damaszko

SSA Irena Różańska-Dorosz

Protokolant: Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku A. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji A. W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 kwietnia 2018 r. sygn. akt VIII U 795/18

oddala apelację.

UZASADNIENIE

A. W. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z 31 maja 2017 r., którą organ rentowy stwierdził, że podlega on jako prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r.

Wyrokiem z 11 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił jego odwołanie i obciążył go kosztami procesu w wysokości 180,- zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

A. W. w dniu 31 sierpnia 2012 r. złożył wniosek o ustalenie ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego, w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej w Polsce, przy jednoczesnym podjęciu pracy na terenie Słowacji na rzecz firmy (...) s.r.o. z siedzibą w P. 76, (...) C. w oparciu o umowę o pracę z 10 lutego 2010 r. Rozpatrując przedmiotowy wniosek organ rentowy podjął czynności zmierzające do wyjaśnienia, czy zachodzi zbieg wykonywania działalności na własny rachunek i pracy w państwach członkowskich Unii Europejskiej, tj. w Polsce i na Słowacji. W czasie prowadzonego postępowania wnioskodawca nie przedłożył żadnych dokumentów ani nie złożył wyjaśnień, które potwierdzałyby fakt wykonywania przez niego pracy na terenie Słowacji, co skutkowało wydaniem, w dniu 31

października 2012 r., decyzji (...), w której Zakład ustalił, że A. W. od 10 lutego 2012 r. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Od przedmiotowej decyzji wnioskodawca wniósł odwołanie, w wyniku którego Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych, postanowieniem z 5 września 2013 r. przekazał sprawę VIII U 177/13 do ponownego rozpoznania i wydania decyzji organowi rentowemu, uzasadniając niniejsze orzeczeniem Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2013 r. w sprawie II UK 333/12, ustalającym brak kognicji sądu miejsca zamieszkania w zakresie badania istnienia stosunku pracy stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim Unii.

W dniu 10 września 2013 r. do Oddziału ZUS we W. wpłynęła korespondencja słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, z której wynikało, że w dniu 25 czerwca 2013 r. została wydana decyzja o niepovstaniu od 10 lutego 2012 r. prawa do ubezpieczenia chorobowego, emerytalnego i na wypadek bezrobocia A. W. w związku z jego zatrudnieniem w firmie (...) s.r.o., z powodu ustalenia, decyzją z 31 października 2012 r., polskiego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych. Od niniejszej decyzji wnioskodawca wniósł środek zaskarżenia.

Jednocześnie słowacka instytucja ubezpieczeniowa poinformowała ZUS, że w wyniku kontroli podjętej przez powołane do tego organy stwierdzono, że firma (...) s.r.o. jest firmą fikcyjną, tzw. firmą skrzynkową i że jej pracownicy w rzeczywistości nie świadczą pracy na terenie Republiki Słowackiej. Następnie do organu rentowego wpłynęło pismo wnioskodawcy informujące o rozwiązaniu umowy o pracę z firmą (...) s.r.o. ze skutkiem na dzień 31 października 2014 r.

Organ rentowy wystąpił do słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z prośbą o potwierdzenie, czy decyzja wydana w sprawie A. W. jest prawomocna i ostateczna. W odpowiedzi poinformowano, że decyzja Socialna Poistovna Ustredie w B. z 30 października 2013 r. nr (...) potwierdziła u wnioskodawcy od 10 lutego 2012 r. brak tytułu do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, emerytalnego i ubezpieczenia na wypadek utraty pracy, które to rozstrzygnięcie, z dniem 20 listopada 2013 r., stało się prawomocne i ma tytuł wykonawczy.

W dniu 10 lutego 2015 r. organ rentowy wydał decyzję nr (...) ustalającą okresy podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od 1 stycznia 1999 r. do 9 lutego 2010 r. Jednocześnie w ww. decyzji Zakład poinformował wnioskodawcę, że okres od 10 lutego 2012 r. zostanie rozstrzygnięty po uprawomocnieniu się decyzji z 31 października 2012 r.

Następnie pismem z 29 listopada 2016 r. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował A. W. o wszczęciu postępowania w przedmiocie ustalenia podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu przez wnioskodawcę jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, o czym poinformował wnioskodawcę. Jednocześnie w piśmie tym Zakład wskazał, że nie znajduje podstaw do zmiany stanowiska zawartego w decyzji z 31 października 2012 r. Taką samą informację Zakład przekazał także wnioskodawcy pismem z 23 lutego 2016 r. nr (...) - (...).

Kolejnym pismem z 16 stycznia 2017 r. nr (...) - (...) Zakład poinformował, że na podstawie art. 11 ust. 3 lit. A rozporządzenia 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego A. W. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej na terenie Polski podlegał ustawodawstwu polskiemu w okresie od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r. i że ustalenie to stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy, jeżeli słowacka instytucja nie zgłosi w tym terminie zastrzeżeń. Zakreślony na wniesienie zastrzeżeń termin upłynął bezskutecznie, w związku z powyższym decyzją z 31 maja 2017 r. nr (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że wnioskodawca A. W. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r.

Wnioskodawca od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r. prowadził w Polsce działalność gospodarczą w zakresie usług ubezpieczeniowych. Współpracował z firmą ubezpieczeniową (...) jako agent. Oferował ubezpieczenia majątkowe, na życie i indywidualne w pełnym zakresie i za to otrzymywał od (...) prowizję. Z (...), z którym

współpracował od 2005 r. jako agent, łączyła go umowa pośrednictwa ubezpieczeniowego. Dochody wnioskodawcy za lata 2012-2014 były nieco wyższe niż w uprzednich latach i zależało to od ilości wykonywanych prac i od sprzedaży ubezpieczeń. Miał określoną prowizję sprzedażową. Miesięcznie na czysto, po odliczeniu podatków, dochody z działalności gospodarczej wynosiły od 3,5 do 4 tys. zł, rocznie do opodatkowania wnioskodawca miał od 35 do 40 tys. złotych.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd ten, opierając się na art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazał, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność gospodarczą. Z tego tytułu podlegają też one obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania jej wykonywania, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Dalej Sąd podał, że w przypadku kolizji przepisów krajowych z przepisami wspólnotowymi, pierwszeństwo mają zawsze te ostatnie. Państwa Członkowskie nie mogą zatem stosować przepisu krajowego, który jest niezgodny z prawem wspólnotowym. Celem przepisów wspólnotowych w zakresie zabezpieczenia społecznego jest koordynacja systemów krajowych. Przepisy te zawierają wspólne reguły i zasady, które muszą przestrzegać, m.in. instytucje zabezpieczenia społecznego przy stosowaniu przepisów prawa krajowego. Sąd przywołał również art. 11 ust. 2 lit. a i art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 16 rozporządzenia nr 987/2009 i wskazał, że w niniejszej sprawie istotne okazały się ustalenia, które poczynił organ rentowy, tj. że słowacka instytucja ubezpieczeniowa uznała spółkę, w której wnioskodawca miał podpisaną umowę o pracę, za fikcyjną, w związku z czym brak jest możliwości podlegania słowackiej instytucji ubezpieczeniowej i ubezpieczeniom w tym zakresie. W ocenie tego Sądu właściwy tryb postępowania, jaki powinien być zastosowany przez organ rentowy, został przeprowadzony, mimo że formalnie nie przyjęło to formy decyzji, tylko pisma informującego. Sąd w ramach postępowania, które toczyło się w związku z odwołaniem od decyzji o podleganiu ubezpieczeniu także przeprowadził postępowanie dowodowe w tym zakresie.

Odnosząc się do powoływanej przez wnioskodawcę decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z 23 sierpnia 2012 r., nr (...) Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy nie miał kompetencji, żeby wydać decyzję interpretacyjną w zakresie podlegania właściwemu ustawodawstwu. W doktrynie i orzecznictwie sądowym ugruntowane jest bowiem stanowisko co do tego, w jakich sprawach i dla jakich podmiotów może być wydana decyzja w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Sąd wskazał, że decyzja z 23 sierpnia 2012 r. została wydana w oparciu o stan faktyczny przedstawiony przez przedsiębiorcę we wniosku złożonym w dniu 20 sierpnia 2012 r., a ZUS, wydając decyzję interpretacyjną, opierał się wyłącznie na treści wniosku, w tym na informacji wskazanej przez przedsiębiorcę, że właściwym dla niego ustawodawstwem w zakresie ubezpieczeń jest ustawodawstwo słowackie. Sąd zwrócił jednocześnie uwagę, że Zakład jest związany wydaną interpretacją wyłącznie w przypadku, gdy stan rzeczywisty ustalony w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego, odpowiada w pełni stanowi opisanemu we wniosku, a w niniejszej sprawie przeprowadzone przez ZUS Oddział we W. postępowanie wyjaśniające nie potwierdziło stanu faktycznego przedstawionego we wniosku o wydanie pisemnej interpretacji, stąd też Zakład nie był związany wydaną decyzją.

W ocenie Sądu Okręgowego, w toku postępowania została potwierdzona kwestia fikcyjności umowy o pracę zawartej przez wnioskodawcę z podmiotem słowackim, zostały wyjaśnione kwestie związane z podleganiem ubezpieczeniu, prowadzeniem działalności gospodarczej oraz tym, że praca wnioskodawcy miała charakter marginalny, a Sąd dokonał tego rodzaju interpretacji w tym zakresie.

Wobec powyższych ustaleń, W ocenie Sądu pierwszej instancji brak było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, a w związku z tym na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie należało oddalić.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

Apelację wywiódł wnioskodawca, zastępowany przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, który zaskarżając wyrok sądu pierwszej instancji w całości zarzucił mu:

1 naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 477¹¹ § 2 k.p.c., przez przeprowadzenie postępowania dotkniętego nieważnością wskutek niewezwania pracodawcy wnioskodawcy (...) s.r.o. z siedzibą w P. jako zainteresowanego, podczas gdy w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stronami postępowania są ubezpieczony, inna osoba, której praw i obowiązków dotyczy zaskarżona decyzja, organ rentowy i zainteresowany, zaś zainteresowanym jest ten, czyje prawa i obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Zatem pracodawca wnioskodawcy jako zobowiązany do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne do słowackich instytucji właściwych, z uwagi na zatrudnienie wnioskodawcy na podstawie umowy o pracę winien bezwzględnie brać udział w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, w szczególności w przypadku formułowania wobec pracodawcy zarzutów nierzeczywistej jego działalności;

2 naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegające na zaniechaniu wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, poprzez dokonanie dowolnej i bezkrytycznej oceny dowodów, a nie swobodnej weryfikacji oceny in meriti materiału dowodowego zebranego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, prowadzącego do zaaprobowania w pełni oceny dowodów dokonanej przez Sąd na podstawie części dokumentów w niniejszej sprawie, co miało wpływ na przyjęte przez Sąd ustalenia faktyczne w sprawie, tj. uznanie, że postępowanie przed organem rentowym zostało przeprowadzone w sposób prawidłowy, a w konsekwencji na treść wyroku, która to ocena wykazuje błędy natury logicznej (błądność rozumowania i wnioskowania) oraz sprzeczność z doświadczeniem życiowym i wskazaniem wiedzy, i jest sprzeczna z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, w tym logicznym i spójnym wyjaśnieniom wnioskodawcy, których to ocena winna być również dokonana w kontekście zgłaszanych wielokrotnie w toku procesu zarzutów odnośnie zaniechania wydania przez stronę pozwaną decyzji w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r. zgodnie ze zgłaszanymi żądaniem, jak i treścią postanowienia Sądu Okręgowego Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z 5 września 2013 r. (sygnatura akt sprawy: VIII U 177/13), który na skutek odwołania wnioskodawcy przekazał sprawę do ponownego rozpoznania i wydania decyzji ZUS we W.;

3 naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 299 k.p.c. poprzez brak odniesienia się do jednoznacznych twierdzeń wnioskodawcy podczas przesłuchania strony postępowania, dotyczących braku skutecznego doręczenia wnioskodawcy przez pozwanego pisma z 16 stycznia 2017 r., z którego, jak twierdzi strona pozwana, miała wynikać informacja o ustaleniu właściwego ustawodawstwa dla wnioskodawcy, czemu strona pozwana nie zaprzeczyła, ani nie wykazała dowodu przeciwnego w postaci potwierdzenia doręczenia wnioskodawcy rzeczony korespondencji, co w konsekwencji skutkowało ograniczeniem możliwości złożenia środka odwoławczego i kwestionowania przedmiotowego niewłaściwego ustalenia;

4 naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak dokonania ustalenia stanu faktycznego istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy dotyczącego zgłaszanych wielokrotnie w toku procesu zarzutów wnioskodawcy odnośnie zaniechania wydania przez stronę pozwaną decyzji w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r.;

5 art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn odmowy mocy dowodowej wyjaśnieniom wnioskodawcy w przedmiocie braku wydania przez stronę pozwaną decyzji w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r., gdy Sąd ostatecznie uznał jego wyjaśnienia za nieudowodnione, skoro stwierdził, że organ ubezpieczeniowy przeprowadził w sposób prawidłowy postępowanie w przedmiotowej sprawie;

6 art. 10a ust. 2 i ust. 3 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej poprzez nieuwzględnienie treści decyzji ZUS Oddziału w L. nr (...) z 23 sierpnia 2012 r. przy wydawaniu zaskarżonej decyzji, podczas gdy decyzja ta wiąże ZUS;

7 art. 227 i art. 233 k.p.c. poprzez błędne ustalenie, że praca wnioskodawcy na terenie Słowacji ma charakter marginalny przy jednoczesnym braku wskazania kryteriów oceny tejże okoliczności i że praca najemna wnioskodawcy nie ma uzasadnienia ekonomicznego z uwagi na koszt dojazdów i noclegów na Słowacji, podczas gdy ocena ekonomiczna jego działania nie powinna być przedmiotem analizy Sądu, nadto w przepisach nie występuje definicja pracy marginalnej, a samo definiowanie pracy marginalnej wymaga odniesienia do konkretnych kryteriów, co w przedmiotowej sprawie nie wystąpiło;

8 niewłaściwe zastosowanie art. 83 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych polegające na jego zastosowaniu, w sytuacji, kiedy pozwany nie wydał uprzednio decyzji w przedmiocie ustalenia właściwego ustawodawstwa w zakresie ubezpieczeń społecznych w spornym okresie, uniemożliwiając wnioskodawcy możliwość kwestionowania nieprawidłowego stanowiska pozwanego w tym zakresie, tym samym wydane przez organ zaskarżone rozstrzygnięcie - podtrzymane wyrokiem Sądu pierwszej instancji jest przedwczesne;

9 niewłaściwe zastosowanie art. 83 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego zastosowanie, chociaż nie miał on zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ powód w spornym okresie wykonywał nie tylko pracę na własny rachunek w Polsce, ale także pracę najemną na Słowacji, w związku z tym zastosowanie do wnioskodawcy miał wyłącznie art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego (nr 883/2004) co skutkowało winno ustaleniem, że wnioskodawca podlega w zakresie ubezpieczeń właściwym przepisom ustawodawstwa słowackiego;

10 naruszenie prawa materialnego, tj. art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zawierającego normę kolizyjną, wskazującą na ustawodawstwo właściwe dla ubezpieczenia społecznego osoby normalnie wykonującej pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich Unii, przez co wyłączona jest możliwość ustalenia prawa właściwego dla tego stosunku prawnego w inny sposób, niż wskazany przez normę dotyczącą koordynacji ubezpieczeń społecznych, co oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych miał bezwzględny obowiązek ustalić dla wnioskodawcy w pierwszej kolejności ustawodawstwo słowackie w spornym okresie, a Sąd pierwszej instancji utrzymał ten stan niezgodny z prawem, w szczególności dlatego, że na dzień wydania zaskarżonego wyroku nie istniały podstawy do ustalenia, że wnioskodawca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w spornym okresie z uwagi na brak wydania decyzji w zakresie ustalenia właściwego ustawodawstwa;

11 naruszenie prawa materialnego, tj. art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego przez podtrzymanie przez Sąd pierwszej instancji decyzji organu ubezpieczeniowego, która w swej treści nie uwzględnia treści art. 13 rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia nr 987/2009, a zatem nie może być kwalifikowana jako decyzja w ogóle;

12 naruszenie prawa materialnego, tj. art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia nr 883/2004 przez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy przepis ten nie miał zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ wnioskodawca wykonywał nie tylko prace na własny rachunek w Polsce, ale od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r. wykonywał także pracę najemną na terenie Słowacji, niemającą charakteru marginalnego, w związku z tym zastosowanie do niej ma wyłącznie art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004;

13 naruszenie prawa materialnego, tj. art. 11 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004 przez jego niezastosowanie i doprowadzenie w rezultacie do sytuacji, w której, wbrew przepisom rozporządzenia, wnioskodawca podlegał w tym samym czasie ustawodawstwu dwóch różnych państw członkowskich.

Mając na względzie powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji oraz uchylenie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi ubezpieczeniowemu ze wskazaniem na stwierdzone uchybienia, w szczególności brak wydania decyzji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. w zakresie żądania wnioskodawcy o ustalenie właściwego ustawodawstwa we wskazanym powyżej okresie; ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę zaskarżonej decyzji ZUS Oddziału we W. w całości i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy poprzez stwierdzenie, że od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r. wnioskodawca jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu, gdyż podlega ustawodawstwu słowackiemu w przedmiotowym zakresie oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny dodatkowo ustalił w toku postępowania apelacyjnego:

Decyzja słowackiej instytucji ubezpieczeniowej z dnia 25.06.2013 r. i następnie postanowieniem Socialnei Poistovnei z 30 października 2013 r., które stało się prawomocne z dniem 20 listopada 2013 r. stwierdzono prawomocnie, że wnioskodawca nie jest objęty ubezpieczeniem społecznym na terenie Słowacji.

DOWÓD: Korespondencja ze słowacką instytucją ubezpieczeniową w aktach ZUS wnioskodawcy, decyzja Socialnei Poistovnei w C. z 25.06.2013 r. decyzja Socialnei Poistovnei w B. z dnia 30.10.2013 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

W świetle dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych znajdujących odzwierciedlenie w materiale dowodowym, zarzuty sformułowane w apelacji nie znajdują uzasadnienia. Sąd Okręgowy dokonując pełnych ustaleń zbadał wszechstronnie okoliczności sprawy, w oparciu o które dokonał następnie prawidłowej subsumcji prawa materialnego.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do najdalej idącego zarzutu dotyczącego naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 379 § 5 k.p.c. w powiązaniu z art. 477¹¹ § 2 k.p.c. Zainteresowanym, co określa wprost § 2 art. 477¹¹ k.p.c., jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. W przypadku zainteresowanego decyzja organu rentowego, jakkolwiek skierowana do innych podmiotów, swoją treścią wpływa na jego prawa lub obowiązki w ten sposób, że ma on interes prawny w uzyskaniu konkretnego orzeczenia sądowego. Sąd prowadzący sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych powinien w każdym przypadku ustalić czy przedmiot tego postępowania wskazuje, że określona osoba powinna w danym wypadku korzystać ze statusu prawnego zainteresowanego. W przypadku pozytywnego rozstrzygnięcia tej kwestii, w celu stworzenia zainteresowanemu możliwości obrony praw, należy zawiadomić go o toczącym się postępowaniu, przy czym w stanie prawnym do 20 marca 2015 r. sąd był obowiązany wezwać go do udziału w postępowaniu w charakterze strony. Należy przy tym zauważyć, że sprawa dotycząca podlegania ustawodawstwu właściwego państwa jest sprawą, rozstrzyganą w pierwszej fazie przez dwie instytucje ubezpieczenia społecznego (w tym przypadku słowacką i polską). Na terenie Słowacji uczestnikami postępowania są płatnik, (który może aktywnie uczestniczyć w postępowaniu i jest zawiadamiany o ewentualnym wyłączeniu spod ustawodawstwa słowackiego), ubezpieczony i słowacki organ rentowy. Objęcie ubezpieczeniem w Polsce jest następstwem wyłączenia danej osoby spod ustawodawstwa państwa, w którym wykonywana jest praca najemna i objęcie ubezpieczeniem na terenie Polski w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą. Wobec tego pracodawca słowacki nie może być stroną tego postępowania prowadzonego na terenie Polski, jako że w żaden sposób nie dotyczy ono jego praw i obowiązków. W konsekwencji zatem nie można również mówić o naruszeniu treści art. 379 § 5 k.p.c., a tym samym o nieważności prowadzonego przez Sąd Okręgowy postępowania.

Nie można czynić także Sądowi Okręgowemu zarzutów naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdyż sąd właściwie ocenił, w ramach przysługujących mu uprawnień, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy. W tym miejscu trzeba

zaznaczyć, że przedmiot postępowania wyznacza treść decyzji organu rentowego. Zaskarżoną decyzją z 31 maja 2017 r. ZUS we W. stwierdził, że wnioskodawca podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Decyzja ta jest natomiast konsekwencją wcześniejszego i ostatecznego ustalenia dla wnioskodawcy, jako właściwego, ustawodawstwa polskiego w zakresie ubezpieczeń społecznych od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r.

A. W. został objęty polskim systemem ubezpieczeń społecznych, bo bezspornie w spornym okresie prowadził w Polsce działalność gospodarczą i z tego tytułu nie opłacał składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, gdyż uważał, że podlega ustawodawstwu słowackiemu z tytułu zatrudnienia wykonywanego na Słowacji i z powodu zgłoszenia się do słowackiego systemu ubezpieczeń społecznych.

Wnioskodawca zupełnie nie dostrzega, że w obecnie toczącym się postępowaniu nie chodzi o ustalenie właściwego ustawodawstwa dla niego jako osoby wykonującej jednocześnie pracę najemną oraz pozarolniczą działalność gospodarczą w dwóch państwach członkowskich. Taka kwestia została już bowiem ostatecznie przesądzona. Przypomnienia wymaga, że na skutek odwołania wnioskodawcy od decyzji ZUS z 31 października 2012 r., którą ustalono dla A. W. jako właściwe polskie ustawodawstwo na okres od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r., sprawa ponownie trafiła do rozpoznania przez organ rentowy (postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 5 września 2013 r., w sprawie VIII U 177/13). W trakcie jej trwania ustalone zostało, że decyzją z 25 czerwca 2013 r. słowacki organ ubezpieczeniowy stwierdził, że w przypadku A. W., od 10 lutego 2012 r. nie powstało prawo do ubezpieczenia chorobowego, emerytalnego oraz ubezpieczenia od utraty pracy z tytułu zatrudnienia w (...) s.r.o. Stan ten został potwierdzony postanowieniem Socialnei Poistovnei z 30 października 2013 r., które stało się prawomocne z dniem 20 listopada 2013 r. Dodatkowo z korespondencji pomiędzy polskim organem rentowym a słowacką instytucją ubezpieczeniową wynikało, że na podstawie kontroli zrealizowanej przez Narodowy Inspektorat Pracy i Socialna Poistovna ustalono, że (...) s.r.o. jest jedną z kilkudziesięciu firm słowackich, działającą na zasadzie tzw. skrzynki, gdzie na terenie Republiki Słowackiej nie dochodzi do realnego wykonywania pracy przez jej pracowników, w tym A. W..

W tej sytuacji ZUS doręczył wnioskodawcy pismo datowane na 16 stycznia 2017 r. (dowód doręczenia w aktach ZUS), w którym poinformował go, że w spornym okresie, tj. od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r., podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Polski. Pismo to miało charakter tymczasowy, o czym wnioskodawca został pouczony ze wskazaniem, że ustalenie tego ustawodawstwa stanie się ostateczne w ciągu dwóch miesięcy, jeśli instytucja słowacka nie głosi zastrzeżeń. W piśmie tym było również pouczenie o prawie do wystąpienia o wydanie decyzji administracyjnej w sytuacji, gdy wnioskodawca nie zgodzi się z ustaleniem.

Nie ma wątpliwości, że słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie zgłosiła sprzeciwu co do ustalenia dla wnioskodawcy ustawodawstwa polskiego, a wnioskodawca nie wystąpił z wnioskiem o wydanie decyzji administracyjnej.

Skoro zatem A. W. został prawomocnie wykluczony ze słowackiego systemu ubezpieczeń społecznych, a niewątpliwie wykonuje działalność pozarolniczą w Polsce, ale nie jest zgłoszony jako płatnik składek w kraju i tych składek nie opłacał od 10 lutego 2012 r. do 31 października 2014 r., to w tej sytuacji ZUS słusznie objął go polskim systemem ubezpieczeń społecznych. Zaskarżona decyzja jest zatem prawidłowa. Wnioskodawca zobowiązany jest do opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne na podstawie art. 46 ustawy z 13 października 1998 r. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2017.1778 j.t.) w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 5 i 12 ust. 1 i 13 pkt 4 oraz art. 18 ust. 8 tej ustawy. Obowiązek podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu wynika z art. 66 ust. 1 pkt 1 lit. c w zw. z art. 79 i 81 ust. 2 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U.2018.1510 j.t.), natomiast obowiązek opłacenia składek na Fundusz Pracy wynika z art. 104 ust. 1 pkt 3 ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U.2018.1265 j.t.).

Niezależnie od powyższego należy wskazać, że ani polski organ ubezpieczeniowy ani też sąd powszechny nie są uprawnione do oceny istnienia tytułu ubezpieczenia społecznego wykonywanego na terenie innego państwa członkowskiego. W razie braku pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa wymagane jest

wyczerpanie przez organ rentowy trybu postępowania z art. 16 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 987/2009 z 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L2009/284/1). (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2016 r. sygn. akt III UK 61/15). Wymagane ustalenia są czynione tylko pomiędzy instytucjami ubezpieczonymi zainteresowanych krajów i było to przedmiotem oceny po wydaniu przez ZUS decyzji z 31 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela również stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie odnoszącym się do oceny wydanej przez ZUS w L. decyzji interpretacyjnej. Wskazany tam bowiem stan faktyczny nie jest wiążący w rozpoznawanej sprawie, w której instytucja słowacka stwierdziła fikcyjność zatrudnienia wnioskodawcy, a pytanie kierowane do ZUS przedstawiało stan idealny odpowiadający przepisom powołanym, z wykluczeniem sytuacji, kiedy instytucja ubezpieczeniowa kraju członkowskiego zakwestionuje ważność tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację wnioskodawcy jako bezzasadną.

SSO del. I.Głowacka-Damaszko SSA M.Pietkun SSA I.Różańska-Dorosz